

Han «Tydals-Knut» på Øverby

30/10 1982.

- av Odd Bjørklund -

Embret Knutsen fra Tyldal født i 1769 var den første nyrytter der oppe i «Storskoven» som det heter den gang. Han kom helt opptil Øverby med Råvann i året 1818. Gift med Marit Olsdr. Hokstad, f. 1773 i Tyldalen. Han og hun var da mennesker opp i sine 50 år. De hadde alle sine 8 barn med seg opp i ødemarken og til det ukjendte. Barnene var: True, Kirsti, Knut, Ola, Ingrid, Berit Marit og Karen. Karen den yngste var bare 6 år, født i 1812. Skoginspektør Ranne mente også det kunne være for resikabelt å

«Eise dit opp med så mange barn. Men de svarte: «Det kan vel ikke være verre der, enn her».

Etter Tydalsboka å dømme skulle de rydde og bygge. Skoelvia i Bardu, men der var de bare en kort tid. Det var merker etter tuftene, der hvor de bodde i jordgammer. De kom nok opptil Bardu etter de eldre kolonistene Ole Olsen Brandvold og Johan Simonsen Kaldbekken som var kommet dit i 1791. Der var da allerede Bangen ryddet. Eggen, Høiden, Viken og Haugen. Mange av jentene til Embret Knutsen ble gift med sønnene til disse første rydningsmenn der oppe i Bardu, men noen av dem emigrerte til Amerika.

Embret Knutsen og Marit Olsdr. Hokstad var de første som ryddet Øverby i 1818. Der fikk de utdelt en stor eiendom med rikt dyrkningsland og store skoger. De ble å eie noe de kunne kalle for sitt. De ble nabo med han Thomas på Skjellet og hans sønner bodde på Maukstad, Skjeggnes og Gamnes. De tok navnet «Øverby» med sig fra Tyldalen, som går flere hundre år tilbake i tiden.

I 1528 skrev de navnet Øffuerbø,

på 16 tallet var Øverby blitt til et kirkegods med 16 hester, 68 kuer og 52 sauer. Men eiendommen ble oppdelt med årene til sønner og døtre i flere slektsledd. I 1528 bor Jon Nilsen på Utsiktu. Simon Jonsen på Nystu. Jon Toresen på Oppistu. Ottar Tollefsen på Klokkarstu. Otter Olsen på Innerstu. Ole Bersvendsen på Øverbymoen. Men i året 1769 ble Øverby-engen solgt til Knut Arnesen. Han var gift med Kirsti Brynildsr. Hun døde bare 28 år gammel. De hadde bare en sønn og det var han Embret Knutsen.

Hans far ble oppgift igjen med Berit Eriksdr. Graven. Der kom mange arvinger til verden: Arne, Erik, Ole, Marit og Ole d.y. Embret Knutsen overtar Øverbyengen, men gården var taksert høyt da det var skifte og utløsning med hele 1400 tikkdaler. Det var dårlig med økonomien etter det store pengefallet i 1816. Embret selger halve eiendommen til Just Wessel for 600 spd. De greier ikke å stitte med skyld og gjeld. Derfor tar han Embret Knutsen kona og barnene og reiser til Skoelvia og kommer helt opp til Øverby med Råvann.

Ho Marit Olsdr. var fra en storgård Hokstad (nordre) i Tyldalen. Navnet Hokstad kommer av en mann som bodde der på 1400 tallet som heter Hauk, men i 15 tallet er navnet skrevet Hokstad. Den var en husmannsplass på 17 tallet som ble ryddet av Ole Olsen Hokstad f. i 1759, gift med Siri Ansten og Marit. Her var gården i skyld og gjeld. Gården ble solgt til de som hadde penger, og de ble oppdelt til sønner og døtre i flere slektsledd. I 1760 fikk Ole Arnesen skjøte på gården han

var gift med True Toresdr. Øverby. Barn: Embret, Arne, Tore, Goro, Marit, Ingrid og Lars. Både Øverby og Hokstad hører til Tyldalens eldste ættegårder. Men nu reiser de fra sine kjære hjembygger og sine foreldre. De gir seg ødemarken i vold langt mot nord til det sagnomstuste Bardu og Målselvdalen. De fikk snart oppdage at de ikke var kommet til noe Kanaens land som kanskje i deres fantasi var landet som fløt i melk og honning. Men de fikk tildelt jord og land der oppe i villmarken. De ble å eie noe de kunne kalle for sitt. De var utrustet med et mot og et håp og med kjempekrefter som de hadde oppalet fra det slitte de var utsprungen fra. De hadde berget seg fra dødelige sykdommer og hadde en streng kristelig moral.

Historien forteller om noen som skled ut av familien på grunn av små forseelser. Det kunne ofte være bagateller. Disse ble lyst fredløse og måtte berge seg med en hodekulls flukt inn i villmarken. Man undres over at de gruvde å ta kampen opp mot villmarkslivet i mørketiden og fimbulvintrene. De måtte jo også ta kampen opp mot urinvånerne som ble meget hardt trengt i den første tiden. Nykommerne ble ophavet til slagsmål, mord og brand. Det gikk mange år før freden la seg noe, men det bedret seg etter hvert med tiden. Han Embret Knutsen på Øverby greide brasene. Desuten bodde Thomas Thomassen der som en meget fredelig nabo som hjalp han over de verste kneikene når nøden var størst. Fangst og fiske de måtte de ty til. Det var ideelt slik på Øverby ved elva og vannene som det kokte av fisk, og skogene var fulle av vilt. Men de måtte først og fremst ha tak over hodet mot vinteren. Lunt ble det inni jordgammene.

De gikk så fort i gang med graving med hakker og grev. Arbeidspress fra tidlig til sent, kona og ungene måtte hugge og slepe fram fra skogen tømmer og brensel, mens karene tømret opp hus. Med tiden ble det tak over hodet, og høyet kom i hus. Det spirte og det grodde på Øverby. Det skulle vise seg at Øverby ble et storgods med tiden.

Han Tydals Knut (som han gikk under navnet) arbeidet og slet til i 1840, da kommer Hans Hansen og Ragnh. Taraldsr. fra Stor-elvdal med 3 døtre opp til Øverby. De fikk overtalt han Tydals Knut til å få bo der imot å skaffe han levebrød så lenge de levde på gården. Det kom til å bli folksomt på Øverby. Der kom enslige fra dalene sydpå som ble på Øverby under Hans og Ragnhilds kommando. I sin tid var det 12 kvinner som arbeidet der. De hadde 22 melkekuer, 4 hester og 40 smådyr på båsen og store skogarealer. Stordrift i skog og mark, åker og eng. De har lang vei til handel, ned til Målsnes, eller de må over fjellet til Storsteinnes med byttevarer som de må bære på ryggen, eller de drar med kjelke. De er seig og sterk, de er hardbarked og trosser vær og vind.

Årene går og jentene til Tydals Knut og Marit Olsdr. kommer i gifteferdig alder. De ble erobret av sønnene til de første rydningsmenn der oppe på Bardu-jord. Gården Aasen ble solgt til Jon Olsen fra Alvdal, han var dreng hos Tollef Bangen. Han ble gift med Marit Embretsr. fra Tyldalen. Hennes foreldre var Embret Knutsen Øverby og Marit Olsdr. Hokstad.

Marit var første gang gift med Simon Olsen Viken. Barna til Jon Olsen og Marit var: Simon, Ole, Berit og Johan. Slekten lever

videre. Simen Jonsen gifter seg m. Ingrid Embretsr. Nergård. Hennes foreldre var Embret Pedersen Smedhaug fra Fådalen og Anne Elisabeth Simensdatter fra Kvikne. De fikk halve Aasen som deltes til Åsgård. Den andre dattera til Tydals Knut ble gift med Simon Jonsen Rydningen med ho Ingrid Embretsr. Øverby, hun var født i 1807 og var 26 år yngre enn Simon. Deres barn: Marit, Serina, Ole. Faren delte gården mellom sønnene Jon, Even, Bersvend, Ole og Sigrid fra første ekteskap.

I 1839 er Skoelvia overtatt av Even Larsen Motrøen fra Tynset, han ble gift med den yngste dattera til han Tydals Knut, Karen Embretsr. Øverby. De fikk 4 sønner, Lars, Ingebrigt, Jon og Karl. Even Larsen var den første skolelæreren i Bardu, og han ble ansatt som forsanger i Bardudalens menighet i 1829. Han underviser «i 20 Uger og haver 25 spd» i 1849. Så han ble noe pengesterk med lærer og klokkerlønna attåt. Og gården Skoelvia hadde skog som han utnyttet. Men han reiser først til Alstahaug til sitt søskenbarn og er der en tid. Så reiser han til Levanger hvor han ble eier av en større gård. Even Larsen døde i 1856 og kona Karen selger Skoelvia til Ole Fossmoen i Målselv.

Disse døtrene til Tydals Knut sprer slekten videre utover Bardudalen. Men også mange av døtre og sønner emigrerer til Amerika i disse årene.

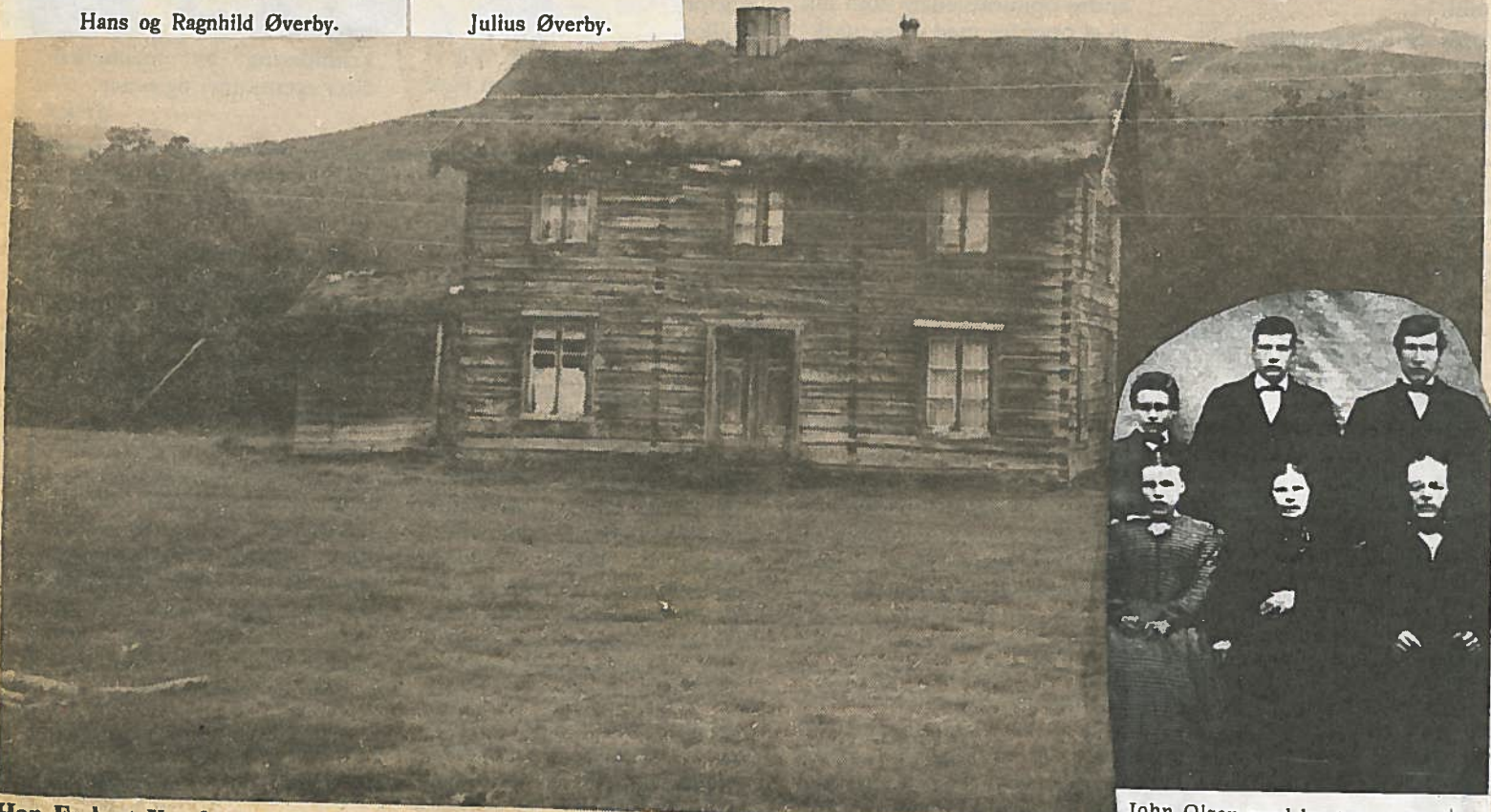
Han «TydalsKnut» og ho Marit arbeider og sliter på Øverby som nu er blitt storgård. Men de er nu under ho Ragnhild Taraldsr. og «GammelHans» kommando. De har til og med åpnet en liten landhandel på Øverby, som kanskje ikke går så bra. Det er bare noen gå mennesker der oppe i nybyggerland. Men de driver nu Jutulstad og der har de laget kornmølle. De setrer borte i Benelvdalen, og eier nu veldige skogarealer som hele Brannmoen og urskoger borte ved skjeggfjellet fra Jutulstad med Nerøen og Benelvdalen. De jakter borte i skogen, det yrer av årfuggel, rypen, mus, hare og rev. I elvene går fisken i stimer og i vannene koker det av ørett, røye og harr. De fisker med garn og lager rakørett. Han «TydalsKnut» døde på Øverby den 23. mars 1848 79 år gammel. Kona ho Marit Olsdr. Hokstad lever opp i år og alder på Øverby. Sønnen Knut Embretsen døde bare 31 år gammel i 1846. Han var da dreng på Skjeggnes og var ugift. Men de har trosset villmarken, de greide å overleve på Øverby. Men de hadde fått flere naboer med årene på Solvold, Øvergård. Divimo, ~~Åberg~~, Kongsli m.fl. Men tanken må gå tilbake i tiden for 164 år siden, da disse nyriddere kjempet og slet for eksistensen der oppe i ødemarken de måtte kanskje ty til jordrotter, barkebrød og syregrasgrøt. Dette kan historien fortelle fra de første årene, slik livet var den gang for lenge siden. Nordmo gravsted var opprettet fra 1839, så der ligger de gjemt og glemt av alle. Disse slitets træler som måtte reise fra sine hjemsteder i håp om å finne noe bedre leveforhold. De er verd noe mere enn at vinden suser i gresset på deres graver. Han Embret Knutsen og ho Marit Olsdr. Øverby skulle bare ha hadt en minneste på sin grav.

Hans og Ragnhild Øverby.

Julius Øverby.

John Olsen med hustru og barn

Han Embret Knutsen og ho Marit Olsdr. Hokstad kom med 8 barn opp til Øverby i 1818.

Marit Ingebrigts dr.
datteren til «Tydals-Knut»
f. m. Ole Viken i Bardu.